Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Чужою мовою розмовляє у державі або гість, або найманець, або окупант, який нав'язує їй свою мову.
Карл МАРКС

№ 4 (419)
24 січня 2013 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ДАТА ІСТОРІЇ

ДО СОБОРНОСТІ ДУХУ

Прикарпаття широко відзначило 94-ту річницю Злуки УНР і ЗУНР

Кілька сотень городян – представників громадськості зібрались 22 січня в Івано-Франківську біля пам'ятника творцям соборності. Під українську мелодію до монумента покладають вінки від обласної та міської влади, громадських організацій. Над площею лунають стрілецькі пісні, пісні часів визвольної боротьби.

Привітавши краян зі святом, заступник міського голови Михайло Верес нагадав історію становлення УНР і ЗУНР, їхню спрямованість до єднання, яке реалізувалось спочатку у першогрудневих передвступних Фастівських угодах 1918 року, а 22 січня 1919-го – у Києві...

Перший заступник голови обласної ради Олександр Левицький оцінив Акт Злуки як показник державної зрілості її творців. «На жаль, нинішні владці якраз такої зрілості не мають, своїми діями провокують поділ України за мовною, культурною та іншими ознаками, – наголосив він. – Тому маємо боротися за утвердження єдності у нашому житті».

Народні депутати Олександр Сич, Роман Чернега, голова Братства ОУН–УПА Карпатського краю Федір Володимирський роздумували над проблемою духовно-ментальної єдності українців. Бо якщо територіально українські землі нині об'єднані, то у царині духу нам ще треба працювати й працювати, витравлюючи із себе синдром раба чужинців і совка.

Згадавши борців за волю, голова Всеукраїнського братства ОУН–УПА Богдан Борович віддав шану воякові УПА Михайлові Зеленчуку, який відійшов у вічність. Його пам'ять учасники віча вшанували хвилиною мовчання... А потім усі спільно заспівали «Боже великий єдиний» і виконали гімн «Ще не вмерла...»

* * *

А напередодні в обласному академічному музично-драматичному театрі відбулася мистецька академія «Єднаймося, люди, родина – це наша надія єдина». Учасників і всіх краян привітали зі святом перший заступник голови облради Олександр Левицький і заступник голови облдержадміністрації Роман Іваницький. Святочний настрій дарували Національний академічний ансамбль «Гуцулія», оркестр народної музики «Рапсодія», самодіяльний колектив Отинійського Народного дому, ансамбль народної пісні й побутового танцю «Оксамит» із Запоріжжя.

Богдан ВІВЧАР

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):

на місяць – 4,28 грн.,
на три місяці – 12,24 грн.,
на півроку – 22,83 грн.,
на рік – 44,46 грн.

ПОДВИГ

ОСВІТИВ ДОРОГУ ІНШИМ

Минуло 35 років від героїчної самопожертви Олекси Гірника, який вчинив самоспалення на Тарасовій горі у Каневі, протестуючи проти русифікації України.

Олекса Гірник був з того покоління, яке через «Просвіту», ОУН, молодіжне патріотичне товариство «Сокіл» гартувало серця до боротьби за волю й було готове до самопожертви. А така потреба виникала повсякчас.

Простежуючи зв'язки Гірника, польська влада запідозрила у причетності до Організації Українських Націоналістів і в 1937 році Олексу засудили до п'яти років позбавлення волі. Але 1939-го Польща впала й Олекса Гірник вирвався з львівської тюрми «Бриґідки». Щоправда, вільним він залишався недовго. Ув'язнений радянською владою у 1940 р. на вісім років позбавлення волі, Олекса Гірник пройшов випробування і сталінськими таборами.

Він усе життя йшов до свого подвигу, бо серце боліло за Україну. І на знак протесту проти зросійщення вночі 22 січня 1978 року він спалив себе на Тарасовій горі у Каневі, освітивши іншим дорогу до волі.

ПАМ'ЯТАЄМО ГЕРОЇВ

У Тлумачі відбулося пам'ятне віче й поминальна панахида біля пам'ятного знака на місці страти енкаведистами 18 січня 1945 року за допомогу УПА працівника міліції родом із села Горигляди 23-річного Володимира Кроля та 19-річного стрільця УПА, пропаґандиста, референта боївки Голуба Степана Мандзюка (Аскольда) з села Гринівці.

НОВІ ВЛАДЦІ

Президент призначив голів райдержадміністрацій у трьох районах Івано-Франківщини. Головою Тисменицької райдержадміністрації призначений Іван Росіцький, Богородчанську райдержадміністрацію очолив Богдан Нагорняк, Надвірнянською райдержадміністрацією керуватиме Юрій Касіянчук.

ОНОВЛЕННЯ У ПЕРШІЙ МІСЬКІЙ

Напередодні Різдва, в Івано-Франківській МКЛ № 1 освятили й урочисто відкрили відділення анестезіології та інтенсивної терапії. Цю подію головний лікар закладу Тарас Василик назвав важливою віхою в його розвитку. Нове відділення розраховане на шість ліжок. Тут розгорнули два цілодобові медсестринські пости. Працюють 10 лікарів (серед них – двоє кандидатів медичних наук), 14 медсестер, п'ятеро молодших медсестер. Керівництво лікарні вважає таку кількість ліжкомісць та медперсоналу оптимальною для надання своєчасної допомоги пацієнтам, але разом з тим відділення необхідно оснастити сучасним медичним обладнанням – на це тут очікують вже нинішнього року.

ВЗЯЛИСЯ ЗА РУКИ

22 січня Коломия ориґінально відзначила День соборності. Коломияни утворили живий «ланцюг єдності». Торік така подія відбулася вперше. Учасники – жителі міста і гості прикрасили дійство синьо-жовтими прапорцями та стрічками. Акція відбулася на вулиці В. Чорновола.

ЛЬОДОВА КАЗКА У СПАСІ

Два тижні знадобилося жителям села Спас Коломийського району, щоб створити на березі річки Пістиньки справжнє льодове містечко. Працювала вся громада: від 40 до 60 осіб щодня з бензопилами чаклували над брилами льоду. Загалом використали майже сто тонн криги з товщиною плити більш як 60 сантиметрів. Дизайнером містечка став місцевий житель Василь Симчишин, який і контролював весь процес.

Найтяжче було створювати льодову каплицю, зізнається один із майстрів — Микола Тимофіїв: «Треба було дуже обережно ставити баню, щоб її не впустити на землю. Лід надто крихкий матеріал, і працювати було нелегко, але завдяки згуртованості ми змогли все зробити до Водохреща».

Йорданський престол з аркою та чашами, статуї Івана Хрестителя та Ісуса Христа, фонтан, сцена для розколяди, ялинки, огорожа та різноманітні фігури в оздобленні, зроблені руками жителів села розмістили на території майже 0,2 га.

Такі старання місцевих жителів гідно оцінило представництво Книги рекордів України і під час урочистого відкриття голові асоціації «Великий Карпатський бренд — Чиста флора» Михайлові Стовп'юку, ініціаторові створення містечка, вручили офіційний диплом про фіксацію рекорду.

За матеріалами сайту «Коломийські вісти»

КОНКУРСИ

ЗАДЛЯ РОЗВОЮ КРАЮ

Щороку обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка оголошує **конкурс на здобуття премії імені Марійки Підгірянки.** Цьогоріч ми теж не відходитимемо від традицій і чекаємо на учасників конкурсу, результати якого будуть підбиті **15 квітня.**

Конкурс проводиться в чотирьох номінаціях: **література, публіцистика, мистецтво,** а також – **за активну просвітянську роботу.**

Отже, чекаємо на вас, літератори, митці, публіцисти, художники, громадські активісти. Звертатимемо увагу на вашу участь у просвітянській роботі. Адже право рекомендувати вас мають Правління районних, міських та обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Не забудьте додати стислу анотацію, довідку про автора, витяг із протоколу первинного осередку «Просвіти»!

Чекаємо на ваші роботи до 5 квітня.

Нагадуємо, що роботи приймаються тільки за 2012 рік.

ПАМ'ЯТІ МИХАЙЛА ЗЕЛЕНЧУКА

Відійшов у вічність **МИХАЙЛО ЗЕЛЕНЧУК** – багатолітній голова Всеукраїнського братства ОУН–УПА.

Уродженець села Зелена Надвірнянського району, він у двадцять років став членом ОУН–УПА, входив до куреня «Бескид». За участь в національно-визвольній боротьбі у 1955 році був засуджений до розстрілу, який замінили на 25-річне ув'язнення. Михайло Зеленчук відбув у таборах Мордовії понад 16 з половиною років.

Колишній хорунжий УПА у 1990 році організував і очолив Всеукраїнське братство ОУН–УПА. Через п'ять років це об'єднання було прийняте до Європейської конфедерації ветеранів Другої світової війни. Він був членом УГС, активістом «Меморіалу», багато працював з молоддю, яка має продовжити боротьбу за українську державність.

Михайло Зеленчук боровся за визнання державою боротьби ОУН–УПА й учасників національно-визвольних змагань. В одному з інтерв'ю він сказав: «то не та Україна, за яку гинули наші хлопці по бункерах, палили себе, ґранатами розривали, Україна не визнає нас...»

Михайло Зеленчук є автором книги «В'язень на букву «ЗЕТ» (спогади учасника бойового підпілля УПА)», а також етнографічних записів про звичаї і побут гуцулів. Нагороджений медаллю «За заслуги перед Прикарпаттям».

Панахида за померлим і прощання пройшли у Народному домі «Просвіта». Її зі священиками відслужив Митрополит УГКЦ Володимир (Війтишин). Прощальне слово про вояка УПА, багатолітнього в'язня сталінських концтаборів, засновника й голову Всеукраїнського братства ОУН–УПА, борця за волю України виголосив Богдан Борович. Спогадами про побратима поділились комбатанти УПА Прикарпаття, Тернопілля, Львівщини. Його вшанували добрим словом Наталія Осьмак із Києва, голова ОО ВУТ «Просвіта» Степан Волковецький, Петро Арсенич та інші.

А потім у залі лунала повстанська «Ой у лісі на полянці», комбатантська «Відлітають журавлі», славень українських націоналістів «Зродились ми великої години»...

Поховали М. Зеленчука у понеділок, 21 січня, за заповітом, у рідному селі Зелена. Хай рідна українська земля буде йому пухом!

Просвітяни краю сумують з приводу тяжкої втрати і висловлюють співчуття родині Зеленчуків, побратимам по боротьбі.

Пам'ять про нього залишиться у наших серцях.

ТАК ДУМАЮ

ДИКУН ЧИ ОКУПАНТ?!

– Українізації не буде!

Саме таку дикунську заяву виголосив з найвищої трибуни в державі, у Верховній Раді, колишній перший секретар Дніпропетровського обкому ЛКСМУ Сергій Тигіпко, нині за значком, хоч як дивно, народний депутат незалежної України, але – з ментальністю раба й нахабством служки Московської екс-імперії. Цікаво, чи розуміє Тигіпко, що він живе в унітарній державі, а не у федеративній? У державі, де є два корінних народи: українці – близько 70 відсотків населення і кримські татари. Є невеличкі анклави з румунським, угорським, болгарським, гагаузьким населенням. Наша Конституція підтримує їхню культуру, духовність, віросповідання. Усі народності, що населяють нашу державу, за Конституцією, мають право на свою мову, свої школи, свою духовність.

Щодо російської національності, то росіяни не є і ніколи не були корінною нацією в Україні. Усі росіяни або переселенці після депортації інших народів із рідних споконвічних територій, або завойовники, які осіли на цих землях ще з часів знищення Гетьманщини. У 30-ті роки минулого століття частина росіян прибула на територію України з Російської Федерації за вказівкою компартії, щоб заповнити села й міста, де вимерло корінне населення після штучного голодомору-геноциду, і залишилися на цій території. Решта «інтернаціоналістів» за комсомольськими путівками й путівками радянських концтаборів і тюрем з усієї «нєоб'ятної Родіни» прибула в Україну на будівництво «Всесоюзної кочегарки», якою на той час був Донбас.

І це не докір донеччанам. Це, на жаль, реальні й печальні факти. Комуністична й фашистська ідеології, офіційно засуджені у Європі й цивілізованому світі, але, незважаючи на такі зловісні історичні події, у «демократичній» Україні – не заборонені. Тепер комуністи служать постколоніальній адміністрації, яка всіма правдами й неправдами прийшла до влади, знищивши національні кадри. Одних – фізично, інших – психологічно, з допомогою інформаційної війни, яка ведеться Російською Федерацією в Україні. Яскраве свідчення цьому виступ у Верховній Раді колишнього комсомольця-комуніста С. Тигіпка. До типових зразків таких прокремлівських холуїв в Україні належать уманський аґроном і нардеп від русифікованого Севастополя Вадим Колесниченко та міністр освіти України невідомого національного походження Дмитро Табачник. Цей «політичний фрукт» у пресі заявив, що записався малоросом. Ось тільки невідомо, у який паспорт, оскільки в українському 5-та графа відсутня.

На порядку денному в цих політичних перевертнів – не покращення життя трудящих, а повернення України в лоно вчорашньої імперії.

Саме тому 18 грудня минулого року на трибуну ВР піднявся прихований інтернаціоналіст – Сергій Тигіпко. (Моя совість ніколи не дозволила б мені, приїхавши навіть не в столицю Кишинів, а хоча б у село Драгонешти Лазовського району, що в республіці Молдова, вилізти на трибуну й заявити, якщо ви, молдовани, мене, українця, примусите розмовляти молдавською мовою, то я на зло вам розмовлятиму принципово українською або російською і плювати я хотів на ваші закони й вашу конституцію).

Своїм виступом С. Тигіпко підтвердив, що він – типовий представник учорашньої колоніальної адміністрації. Такі, як він, на початку нашої незалежності десь сиділи у затінку й вичікували слушного часу. Наживалися на довірливості українців і, обкрадаючи українців же, збивали чималенькі статки для своїх сімей. Після масованої психічно-інформаційної війни екс-імперії проти України представники колоністів перейшли на леґальне становище. В унісон російським спецслужбам розпочали відкриту війну з молодою і незалежною державою, докладаючи максимум зусиль, щоб повернути її у статус колонії і лоно імперії. Війна за колонізацію України йшла в кілька етапів і в різних галузях: мовних і економічних. Спочатку імперія боролася за другу державну мову в Україні, потім, захоплюючи інформаційний простір, розпочала активну русифікацію через російськомовну пресу. Тепер ця україножобська братія бореться уже з українізацією, якої насправді нема: в українській державі повним ходом іде русифікація.

Судячи з виступу Тигіпка і Єлени Бондаренко на «5 каналі», їхні заяви є поки що пробними камінчиками – українізації не буде. Чи українці проковтнуть і ці антиукраїнські заяви? Якщо проковтнуть і змиряться з цим, то колоніальний статус українцям забезпечений як рабам безмовним і покірним, котрі не потребують своєї держави. Поки що альянс для них – найкращий вихід, подається у вигляді Митного союзу, оскільки імперський фокус з СНД у Москви провалився. «Імперія зла» залишилася вірна собі. Вона сьогодні в Україні контролює не лише економіку, а й інформаційний простір, заславши сюди спецаґентів, які щотижня влаштовують телевізійні політичні вистави, розколюючи український народ на два «сорти»: свідомо національний та інтернаціональний. Кремль чудово розуміє, що масовий інформаційний наступ на нашу державу є найкращим підготовчим інструментом для поневолення України. Трубадуром цього дійства сьогодні виступив і новий-старий гравець на політичному полі – Тигіпко.

Виступ Тигіпка у Верховній Раді – наочне свідчення того, що процес інформаційної окупації України активізувався. Українці не здатні, на погляд учорашньої колоніальної адміністрації (принаймні так це подає сьогодні промосковська преса в Україні), захистити свій суверенітет, їхній шлях в одному напрямку – московському. Українці мають єдине право – підкоритися Московській імперії і залишитися безмовними, як і в попередні сторіччя, рабами. Усі розмови про Брюссель, асоціацію і євронапрямок – це громовідвід: населення ще не стало нацією.

Нардеп Тигіпко, виступаючи, очевидно, думав, що саме в цей час Віктор Янукович укладає з президентом екс-імперії Путіним угоду про Митний союз і тепер можна сміливо робити такі заяви. Але пан Путін, який спить і навіть у сні обіймає українську землю, того дня не ощасливив Віктора Федоровича кремлівським застіллям. Поїздку відмінив. Вочевидь, спецслужби пану «імператору» доповіли, що Віктор Янукович ще не на всі сто відсотків дозрів до Митного союзу і деякий час «брикатиметься», бо чудово розуміє, що, вступивши в Митний союз, стає губернатором «Южного края».

Для поповнення певних знань, які не подавалися екс-комсомольцю в Есесерії, хочу сказати, що рідну мову народові надає сам Господь Бог і її жодним тигіпкам, колесниченкам, єлєнам бондаренкам і табачникам не відібрати. А чужу приносять на вістрі баґнетів муравйовці й путінці. А ще хотілося б провокаторам і прислужникам усіх мастей від імені дітей війни нагадати, що навіть під час гітлерівської окупації фашисти не дозволяли собі таких пасажів, який кинув із найвищої законодавчої трибуни дикун, якщо йти за думкою російського класика Костянтина Паустовського, котрий сказав: «Людина, байдужа до рідної мови, – дикун. Вона шкідлива самою своєю суттю, бо її байдужість до мови породжується цілковитою байдужістю цієї людини до минулого, сучасного і майбутнього свого народу». А людина, яка отримала громадянство в чужій їй державі й не володіє чи не хоче вивчати мову народу, поміж якого живе, – двічі дикун.

На закінчення колишньому першому секретарю обкому ВЛКСМУ хочеться процитувати відомі слова Тигіпкового ідеологічного вчителя Карла Маркса: «Чужою мовою розмовляє у державі або гість, або найманець, або окупант, який нав'язує їй свою мову».

Олег ЧОРНОГУЗ

ДУХОВНЕ

МОЛОДІЖНИЙ ЦЕНТР

Ось уже кілька років в Івано-Франківську успішно працює Молодіжний християнський центр. Прекрасний архітектурний двірець цього закладу споруджений за кошти знаного німецького мецената отця Авґуста Брейхайзена, який належав до Салезіянського згромадження святого Дон Боско, котрий ціле своє життя виховував молодь, опікувався вбогими й сиротами. Розпочинав свою діяльність Дон Боско в Турині (Італія) і невдовзі його згромадження поширилося в усьому християнському світі. Мета згромадження – виховувати чесних громадян і добрих християн, дбайливо ставитися до їхнього духовного і фізичного розвитку, успішного навчання, набуття християнських чеснот. У Галичині діє три згромадження Дон Боско.

В Івано-Франківському молодіжному християнському центрі для дітей і молоді працюють гуртки англійської мови, хореографічний і театральний, малювання та образотворчого мистецтва, фітнес-студія. В студії образотворчого мистецтва працює випускник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Володимир Кравець. Студія має велике світле приміщення, розвинену матеріальну базу. Володимир проводить індивідуальне навчання за принципом «малюй, як я», вчитель і учень співпрацюють дві години від простого – до складнішого, учень дістає домашнє завдання. «Кілька місяців тому мій син Андрій почав малювати не тільки з рисунка, але і з натури, – каже пані Оксана. – Полюбив малювання і став у класі найкращим учнем з малювання».

При Молодіжному центрі працюють літні табори відпочинку, діти відвідують духовні центри краю, змістовно відпочивають. У фойє центру розміщені дві виставки малюнків і фотографій дітей. Щоденно зранку працює капличка, в якій отець Ігор Пелехатий відправляє Службу Божу на всяку потребу. «А поруч Молодіжного християнського центру споруджують церкву, зростає нова парафія, адже тут з'явилося багато новобудов, – говорить отець Ігор, – і люди прилеглих вулиць давно чекають відкриття церкви. Будова – із недешевих, на жаль, жертводавців дуже мало, переважно допомагають парафіяни». Тож отець просить присилати дітей на науку в гуртки (вул. Ленкавського, 17в, тел. 78-54-33).

Григорій СТЕФАНОВИЧ

АНОНС

У ПІСЕННОМУ ВІНКУ

Тетяну Шиптур як вчителя музики, як хористку і солістку хорів «Джерело», «Cantemus», «Галицькі передзвони» знають добре. Після закінчення музичного факультету тодішнього Івано-Франківського педагогічного інституту Тетяна розпочинає роботу музичним керівником у дитячому садочку арматурного заводу разом з подругою Лесею Остапович. Всі донині пам'ятають дитячі музично-театралізовані вистави, які ставила з дітьми Дарія Петрівна Остапович, а її добрі помічниці-музикантки навчали дітей співати й танцювати під музику.

Володіючи прекрасним сопрано, а це – родинний талант, Тетяна у вільний від роботи час співала в ансамблі «Лебедина пісня», який діяв при обрядовому салоні, й молоді пари під чудову музику й чарівні пісні розпочинали своє подружнє життя.

А коли відкрилась «Перша ластівка» – перша приватна школа, Тетяну запросили вчителем музики. І вона зі щирим серцем прищеплювала дітям любов до музики, пісні й прекрасного. Саме тут зростав і розцвітав талант Назара Голея, який нині закінчує Київський інститут ім. Р. Глієра. До речі, на ювілейному святі, яке відбудеться 1 лютого в залі Інституту мистецтв о 16.00, Назар даруватиме пісні своїй першій наставниці.

Працюючи у спеціалізованій школі № 23 Тетяна Василівна створює хорові колективи як старшокласників, так і молодших учнів, які неодноразово захищали честь школи на фестивалі «Таланти землі Галицької». А її вихованки Олександра і Оля у дуеті «Соломія» неодноразово ставали переможцями на обласних і реґіональних конкурсах, показували свою майстерність у Польщі. Великої популярності й не одного гран-прі зажило і тріо «Квітка-душа», яке організувалось у ЦДЮТ під керівництвом Тетяни Шиптур.

За складом душі Тетяна Василівна лірична, любить дітей, її душа подібна до квіточки, яка дарує дітям любов до людей. Тому й пісні, які дарують її виконавці й сама вчителька, приносять задоволення і радість.

Саме на святі вітатимуть свою вчительку її вихованці Марійка Копитчак, тепер – актриса львівського молодіжного театру імені Леся Курбаса, Іринка, Олександра, Оля – учениці СШ № 6, а також хори, в яких уже багато років співає ювілярка, бо без пісні її життя просто не цікаве.

Приходьте на свято привітати ювілярку й одержите чудовий пісенний віночок, який прикрасить ваше життя.

Отже, **1 лютого, зал Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 16.00.**

Галина ФЕРНЕГА

АКТУАЛЬНО

ЄВРОПЕЙСЬКА МІСІЯ СТЕПАНА БАНДЕРИ

Три чверті століття минуло після закінчення Другої світової війни і майже чверть століття після розвалу СССР, але світ досі не має єдиного й правдивого уявлення про ряд фактів, пов'язаних із цими подіями. Замість безстороннього і неупередженого аналізу фактів світові підносять пропаґандивні версії, де низка фактів подана у кривому дзеркалі.

Це стосується, у першу чергу, українського руху опору кремлівським Чингізханам та їхнім чорно-бурим епігонам у Європі, які, скопіювавши форму кремлівського комунізму – його державну й пропаґандивну систему, – через фатальну геополітичну закономірність зчепилися зі своїми навчителями у шаленому двобої не на життя, а на смерть. Цей двобій у свідомості людства зафіксований у вислові Друга світова війна.

У цьому двобої, крім військових формувань держав-учасниць війни – Соловецького Союзу і Третього Райху, брали участь рухи опору європейських народів. І коли західноєвропейські рухи опору діяли проти «комунізму» Гітлера й Муссоліні, то східноєвропейські рухи опору України, Литви, Польщі, Латвії, Естонії мусили діяти проти обох «комунізмів». Цю європейську місію проти обох «комунізмів» в Україні очолив рух українського опору під проводом ОУН на чолі із С. Бандерою.

Кремлівський комунізм спрямований проти Європи такою ж мірою, що й комунізм Гітлера. Кремль упродовж свого існування фактично утримував комуністичні партії світу, які мали обернути світ на колонію СССР. Москва мріяла про панування над Європою не одне століття і цієї мрії не відцуралася.

Тому боротьба ОУН проти Кремлівської гегемонії була і є європейською боротьбою з самодержавним тоталітаризмом. Боротьба Бандери, крім певної ролі у подіях Другої світової війни, мала величезну роль у другій епохальній події XX століття – розвалі СССР.

Рух ОУН зазнав поразки у нерівній битві з диктатурою Кремля, але цей рух переміг морально. Він засвідчив, що байка про непереможність большевиків, поширювана московською пропаґандою, є міфом. Упродовж десятиліття Кремль мусив тримати на Західній Україні мільйонну армію, щоб бути певним своєї перемоги над армією Бандери. Лише після смерті Сталіна М. Хрущов наважився вивести окупаційні ґарнізони з цього бастіону українського опору окупантам.

Рух ОУН спростував іще один московський міф. Большевицька пропаґанда задурювала голови українській та світовій людності про неможливість Україні існувати без Росії. Бандерівський рух показав, що українці, які організували такий опір рабовласницькій імперії, можуть самостійно керувати у своїй хаті без «старших» братів.

Рух ОУН мав величезний вплив на Східну Україну, Білорусь, Кавказ, Середню Азію та національні меншини в європейській Росії. Рух ОУН був незримо присутній на параді суверенітетів національних республік СССР 1990–1991 рр. Він був присутній і на референдумі про незалежність України 1991 року.

Ці факти про роль ОУН у розпаді СССР цілком замовчувані світовими ЗМІ. І на це є свої причини:

1. Совєтська пропаґанда впродовж десятиліть ширила й ширить дезінформаційні наклепницькі матеріали, звинувачуючи рух Бандери у всіх смертних ґріхах, зокрема – в участі у погромах євреїв. Цю брехню спростовують документи. Але документи читають десятки або сотні, а брехню – тисячі й мільйони. Те, що ОУН один тиждень на початку війни підтримала комунізм Гітлера, аж ніяк не може бути арґументом проти С. Бандери, якщо порівняти цей тиждень з роками сталінської підтримки осі Берлін–Рим, коли ця вісь перекроювала мапу Європи.

2. Московська пропаґанда знаходила своїх прихильників у країнах покійного Варшавського пакту, де Москва за роки окупації виховала «кадри» своїх прихильників. Найбільше цього товару насаджено у Польщі. Тут грає роль і той факт, що між підпільною Польщею і підпільною Україною під час Другої світової війни мала місце підпільна війна. Ми не будемо звинувачувати ту чи ту сторону, але скажемо, що українські чинники після війни не ведуть жодної антипольської пропаґанди, тоді як польська сторона виявляє активність у антиукраїнській істерії, що дає підстави думати, що тут не обходиться без московського підштрику.

Що ж ми бачимо?

Що герой Європи, який разом із лісовими братами Прибалтики стояв в обороні європейських ідеалів після своєї героїчної боротьби, яка зміцнила Європу й послабила імперію новітніх Чінгізханів, замість бути визнаним борцем за незалежність Європи й Польщі в тому числі, зазнає несправедливих і безпідставних наклепів.

Ми знаємо, що польські промосковські «кадри» ніколи не змінять своєї промосковської позиції і промосковської брехні. Але серед польської еліти є розумні голови, які розуміють, що співпраця з Москвою приносила Польщі тільки нещастя. Варто згадати торгівлю з Польщею за Україну цариці Катерини, і вже зовсім свіжий Берестейський мир, скасований Москвою спільно з Гітлером 1939 р. Дружба з Москвою закінчувалася для Польщі трагічно.

Тому українським чинникам варто дбати про діалог з усіма здоровими – не загачкованими Москвою – польськими силами. Наша співпраця принесе мир і спокій у цей куток Європи.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ЮВІЛЕЇ

«ЧЕРВОНА КАЛИНА»: ВІД СЯНУ – ДО ДОНУ

У морозні січневі дні 1989 р. на вулицях Івано-Франківська з'явилися великі афіші, які від імені культурно наукового товариства «Рух» запрошували «усіх, кому дорогі й рідні славні традиції пісенної творчості нашого народу, вступити в ряди самодіяльної чоловічої хорової капели «Червона калина». Одним із розповсюджувачів був і нинішній староста капели Тарас Колодій.

На першу репетицію (в Будинку народної творчості) з'явилося понад шістдесят співаків, яких об'єднувала ідея відродження національної свідомості народу. Першим дириґентом був Михайло Замрозевич (директор музичної школи № 3), концертмейстером – Ганна Гаврилюк. Спочатку відділ культури міськвиконкому прихильно поставився до ідеї організації капели, але коли ознайомився з репертуаром, одразу наклав табу й позбавив колектив приміщення Будинку культури № 1. Репетиції проводили в тимчасових приміщеннях.

Цього ж року ми заприятелювали з місцевими колективами – жіночим хором «Хортиця» та чоловічим «Запорізькі козаки». Ці колективи гостили в Івано-Франківську, разом виступали в Будинку культури № 1, ми допомогли зібрати їм кошти на придбання костюмів. Ця дружба тривала роками. Ми їм висилали ноти і тексти патріотичних пісень. До речі, дириґував хором Петро Стьопкін, росіянин, проте великий патріот України.

15–16 червня наша капела гостювала в музеї-заповіднику «Козацькі могили» з нагоди 440-ої річниці битви під Берестечком, а з 5 по 12 серпня тривала третя подорож «Червоної калини» до Запоріжжя, де влітку відбувалися святкування 500-річчя козацтва, Другого Всесвітнього собору української духовної республіки «Дзвін-91», відзначення 100-річчя української еміґрації до Канади і перший фестиваль «Червона рута». Дорогою нас кілька разів зупиняли на тривалий час, аби зірвати програму. Та допомагали депутати обласної ради.

Виступ хорової капели біля пам'ятника Іванові Франкові в Івано-Франківську. 27.08.1995 р.

Уже в травні 1989 року «Червона калина» виступила з концертом, присвяченим 175-ій річниці народження Т. Шевченка в Будинку культури № 1. У Зелену неділю наш колектив взяв участь у першій панахиді за січовими стрільцями. Тоді ж над головами присутніх уперше замайоріли синьо-жовті прапори. Під тиском компартійних органів дириґент хору М. Замрозевич залишає капелу й водночас для нас зачиняються двері музичної школи № 3, де відбувалися репетиції. Припиняються репетиції ще й тому, що культурно-наукове товариство «Рух» перебувало в опозиції до влади і не мало матеріальної бази.

Ми перейшли у підпорядкування ТУМ ім. Т. Шевченка «Просвіта». Народний дім тоді ремонтували, тож допомогло керівництво УБР (колишній директор М. Іванів), охоче безкоштовно надавши приміщення для репетицій. На посаду дириґента приходить досвідчений Андрій Ставничий, та він часто хворів і на третьому році існування «Червоної калини» його змінив Володимир Зварун. Допомагав нам тоді Мар'ян Степаняк.

З цього часу почалась напружена діяльність капели. Українська пісня, як народна, так і авторська, заборонена й забута раніше, залунала на повний голос на концертних сценах, вічевих майданах під час національних свят, біля могил героїв, що полягли за волю України, на концертах під час відкриттів пам'ятників історичним діячам… І полинула до берегів Дніпра-Славути, на славну Хортицю, віддала останню шану патріотам, що полягли під Крутами і Берестечком, в обороні Батурина. «Червона калина» своїми піснями проводжає в останню дорогу під час перезахоронення убієнних у Дем'яновому Лазі.

В 1990 році вперше на Шевченківському святі в драмтеатрі прозвучав Національний гімн України «Ще не вмерла…». 16–17 червня капела побувала в музеї-заповіднику «Козацькі могили», що біля Пляшевої, з нагоди 339-их роковин битви під Берестечком і виступила з великим концертом перед тисячами людей, що прибули сюди з цілої України. Протягом 2–5 серпня «Червона калина» побувала на святкуванні 500-річчя заснування Запорізької Січі. На могилі отамана Івана Сірка заспівала козацькі пісні, а на відкритті символічної могили в честь 500-річчя козацької слави взяла участь у посвяченні Хреста-пам'ятника. На Вознесенській площі в Запоріжжі вперше ми виконали «Ще не вмерла…» і пісню М. Вороного «За Україну». Я описую основні події, в яких ми брали участь, адже щомісяця в 1990 році ми мали по 5–10 виступів.

У 1990 році демократична обласна рада через голову колгоспу с. Бистриця пана Перепічку виділила нам кошти на пошиття концертних костюмів – кунтушів, шаровар, поясів, вишиваних сорочок і червоних чобіт. Багато в цьому допомогли ветерани нашого колективу Михайло Венгрович, Тарас Колодій (староста хору), Ярослав Кішенюк.

У 1991 р. з 8 по 16 лютого тривала наша друга поїздка в Запорізьку область під гаслом «Дзвени піснями, Україно!». Там ми мали десяток концертів, серед яких запам'ятались виступи у с. Капулівка, в Палаці культури енерґетиків, де ми зустріли колишніх вояків УПА, членів ОУН, які після сталінських таборів не змогли повернутись у Галичину, проте і на Сході України діяли в підпіллі.

Побували ми в Гуляйполі, де зустрілися з родиною Н. Махна, їхали краєм, який він у 1917–1921 роках утримував як незалежний від білих і червоних. З 4 по 14 жовтня 1991-го – капела гастролює містами й селами Чернігівської і Сумської областей, де провела 12 концертів. Ми відвідали Крути, поклали вінок героям. На жаль, 1992 р. «Червона калина» розпалась на два колективи. Одну очолив В. Зварун при Будинку культури № 1, базова «Червона калина» залишилась при обласній «Просвіті» під орудою вже покійного Івана Легкого.

У 1993 році з нагоди 125-річчя товариства «Просвіта» в оперному театрі в Києві відбувалися святкування. Там ми виконали «Гімн Просвіти», а 25 листопада 1994 р. на концерті голова Всеукраїнського ТУМ ім. Т. Шевченка П. Мовчан відзначив успіхи хорової капели і вручив Грамоту Головної Ради товариства. Успішними були виступи колективу 1995–1996 рр. під орудою дириґента Богдана Катамая і Василя Турянина.

Капела була на гастролях у складі фольклорного колективу Народного дому «Просвіта» в Німеччині (Швабія, Баварія) на фестивалі народної пісні, де користувалася великим успіхом серед німецької публіки й української діаспори. Свою концертну діяльність у 1998 році «Червона калина» завершила святкуванням 130-ої річниці товариства «Просвіта», що вдруге проходило в Києві в приміщенні Національного оперного театру. Успішними були концерти під дириґуванням Івана Гнатюка. Цей талановитий поет, композитор написав за свою нетривалу працю з колективом двадцять пісень. І зараз у репертуарі є кілька його творів. На жаль, видрукувати їх окремою збіркою досі не вдалося.

В останні роки наш колектив відчував брак виконавців (частина відійшла з різних причин). І все ж він виступає. Щойно під орудою Юлії Клюси взяв участь у святкуванні Різдва Христового – в «Коляді у Просвіті». А всього за роки існування колектив дав понад 700 концертів, половину з них – самостійно, адже в репертуарі є понад півсотні творів: українські народні пісні, стрілецькі, повстанські. Самвидавом видали книжечку «Літопис «Червоної калини».

Хочу згадати учасників хорової капели «Червона калина», які ось уже чвертьстоліття віддають чи віддавали пісні свій вільний час і здоров'я для донесення її до людей. Це староста хору Т. Колодій, голова художньої ради М. Марценюк, голова осередку «Просвіта» Б. Салій, кореспондент С. Бойко, адміністратор О. Легкий, тенори І. Курас, М. Бойко, Р. Куравський, К. Кобрін, І. Розметанюк, Р. Паньків, М. Татарин, М. Олійник, І. Івасишин, Р. Ляшко, Л. Кушніренко, Л. Голуб, В. Галярник, С. Степуняк, Я. Попадинець, Л. Бортник, Я. Сидор, В. Розпопа, П. Данилюк, В. Найда, В. Королик, В. Косьмина, Я. Деркач, І. Іващишин, І. Михайлюк, І. Шподар, Я. Остафійчук; баритони В. Кріль, Я. Кишенюк, Й. Библюк, В. Лялик, В. Данилюк, М. Венгрович, О. Олійник, О. Гоголь, Л. Шевчук, З. Амброзяк, Д. Масляк, П. Козак, І. Герасим; баси Е. Подюк, Т. Гуменюк, Е. Йонда, О. Славінський, М. Постоловський, І. Нагнибіда, Я. Коваль, М. Лесюк, О. Івасик, О. Джаман, З. Кияк, М. Довжинський… Чимало з них відійшли у вічність, але залишились у пам'яті багатьох своєю піснею.

Степан БОЙКО, *член хорової капели*

Правління ОО ВУТ «Просвіта» щиро дякує всім капелянам, які беруть участь у капелі «Червона калина» і бажає з нагоди 25-ої річниці заснування щастя, здоров'я, многих благословенних літ і плідної праці на донесенні національної ідеї і патріотизму українського народу.

ІЗ КОГОРТИ БОРЦІВ

Громадські організації «Просвіта», «Сокіл», «Рідна школа», Пласт», Українська Греко-Католицька Церква, Організація Українських Націоналістів (ОУН) під час польської окупації Галичини багато зробили в справі піднесення національної свідомості українського населення, а особливо української молоді. Завдяки цим організаціям і плідній праці їхніх керівників, у той час, коли виникла потреба стати на захист своєї Батьківщини – всі свідомі патріоти взяли до рук зброю і пішли здобувати волю Україні.

ЗА ТЕБЕ, СВЯТА УКРАЇНО

(Продовження. Поч. у № 1–3)

Ракети чекістів освітили поле. Ворог бачить місцевість, як на долоні. Там, пригинаючись, біжить повстанець. Весь вогонь скеровують на нього. Вони вже давно полюють за цим повстанцем – Сосною. Він паде на землю, щоб більше не підвестися. Ворожа куля прошила його серце. Прощай, дорога дружино, діти, Україно. Друга ракета паде на стодолу того господаря, звідки вибігли повстанці. Стріха загорілася й вогонь перекинувся на сусідню хату, другу стодолу. Господарі вибігають з хат і біжать гасити вогонь, рятувати дітей, худобу, добро. Чекісти відкрили вогонь по беззбройних людях. Все поле освічене палаючими будівлями. Надворі видно, як удень. Рев худоби, плач дітей і матерів, усе змішалось і нема звідки чекати допомоги.

Чекісти радіють, що нарешті знищили невловимого Сосну. Підходить до нього сексот: «Ну що, Сосна, аж сьогодні не втік ти від мене, – злорадно всміхається. – А я так довго за тобою ганявся. Буде мені за тебе подяка від моїх господарів. Та ще й 30 срібняків завтра одержу. Беріть його і везіть до Болехова!»

Чекісти радіють. Село у траурі. Кілька господарів залишилися без даху над головою, все їхнє добро пішло з димом, а надходить зима. Де будуть жити діти? Чим перезимують маржину?

Викликали господаря й наказали запрягти коней, щоб завезти вбитого Сосну до Болехова.

Кілька днів тримали чекісти Сосну на соломі під будинком КҐБ, а пізніше вночі вивезли на Болехівський цвинтар і в рові загребли його змучене, прошите кулями тіло.

Та добрі люди не дозволили, щоб собаки обгризли тіло патріота Йосифа Яремка – Сосни. За християнським обрядом таємно вночі похоронили українського патріота на цвинтарі поряд з могилами болехівців. Високу могилу не насипали, щоб ворог не дізнався, що тут покоїться повстанець Сосна, який віддав своє життя за волю України.

І прийшов той час, коли дружина Сосни зі своїми діточками насипала високу могилу, посадила квіти, встановила березовий хрест з написом: «Тут спочиває Йосиф Яремко – Сосна, який загинув у нерівному бою з московським окупантом 19.10.1948 р. Вічна йому пам'ять».

Третій син Михайла Яремка Юрій до приходу других совітів допомагав батькам господарювати, часто заходив до брата Юзя у кузню, допомагав йому кувати вози, плуги, коней, а найбільше – був першим помічником у підпільній роботі в селі. Нікому так не довіряв Сосна як братові Юрієві.

У серпні 1944 року більшовики зайняли Прикарпаття. Юрій Яремко покидає батьківську хату і йде до повстанців. Воював у сотні Бея. Високий, фізично здоровий, поставний Юрій одержав псевдо Олег. Всі роки перебування Юрія у сотні Бея він не раз відзначався у боях з окупантами. Рейдувала сотня, і він з нею, лісами Долинщини, Рожнятівщини, Калущини і Рогатинщини. Навідувалися вояки і на Стрийщину. Боялися совітські окупанти славних лицарів Бея. Цей безстрашний патріот нищив ворогів України. Велику допомогу Бей надавав цивільному населенню. Слава про сотенного Бея линула усім Прикарпаттям.

Сотня Бея перебувала на відпочинку у селі Сарники Горішні Рогатинського району. Юрій Яремко (Олег) захворів на тиф. Повстанці були змушені залишити його в хаті сільської патріотки, яка зробила все можливе, щоби врятувати повстанця. Ризикуючи життям і свободою (її могли заарештувати й вивезти в Сибір), вона переховує Юрія, нелеґально дістає ліки й виходжує його. Тільки справжня патріотка могла так учинити, рятуючи незнайому людину.

Сильний організм Юрія, належний догляд зробили своє. За кілька тижнів Юрій отямився, а ще через кілька днів він встав на ноги й поцікавився, як потрапив до тієї доброї, щирої української сім'ї, хто його лікував і де його зброя. Дівчина йому все розповіла. Тепер виникло питання: як захистити Олега від злих очей чекістів і нестійких мешканців села.

Підпільна організація ОУН і його рятівниця подбали, щоб Олег одержав паспорт та інші документи. Цій добрій справі прислужився і голова сільради Сарників Горішніх Михайло Жмурій. Для Юрія Яремка виробили паспорт на ім'я Грицька Хміля. Власником цього паспорта був переселенець із Закерзоння, якого комуністична влада Польщі згідно операції «Вісла» переселила на Рогатинщину у село Сарники Горішні. Поживши кілька місяців у селі, Грицько Хміль помирає, а його паспорт знадобився Юрієві Яремку. Він як Грицько Хміль, «переселенець» із Польщі, оселився в селі, прописався у сільраді, а за якийсь час одружився зі своєю рятівницею. Про минуле Юрія Яремка, а тепер Грицька Хміля, у селі ніхто, окрім кількох осіб і голови сільради Михайла Жмурія, не знав.

У рідному селі про долю Юрія Яремка, крім сестри Олени і ще кількох рідних, теж ніхто не відав. «Юрій загинув у Чорному лісі», – так завжди пояснювала сестра Юрія Яремка Олена, коли хтось питав про долю брата. Вона добре знала, що його чекає, коли дізнаються про нього чекісти. Були таємні зустрічі сестри з братом, але ніхто з чужих про них не знав.

Сім'я Хмелів жила у мирі й злагоді, хоч Юрій був у щоденній тривозі. Всі знали, що чекає Юрія, якщо викриють його минуле. Але, слава Богові, ніхто його не турбував, а життя молодої пари було гарним. Юрій працював у колгоспі і доглядав своє господарство, любив дружину, а дружина народила йому двох синів: Михайла та Івана Хмелів, а ще – донечку Дарку. Батьки Хмелі гарно виховували своїх дітей, привчали до праці, вчили шанувати батьків і ніколи не зізнавалися, що вони носять не справжнє прізвище, ніколи не розповідали про бойовий шлях батька у сотні Бея, що їхній батько не з Лемківщини, а з Бойківщини і прізвище його не Хміль, а Яремко.

Таємницю дітям відкрили аж після проголошення Незалежної України 24 серпня 1991 року. Кілька років збирався Юрій Яремко відвідати своїх рідних, своє рідне село. Уявляв собі, як то його земляки зустрінуть «померлого» повстанця. Готувався до тієї зустрічі, але, на жаль, все якісь були перешкоди. Найбільшою перешкодою була хвороба, яка почала мучити його останніми роками. Чекав на одужання, але, на жаль, так і не підвівся з ліжка. Помер 1 жовтня 1993 року. Похований на сільському цвинтарі села Сарники Горішні.

Василь ГУК

(Далі буде)

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО…

МОЇ ВИШИВАНКИ

Вишиванки мої, вишиванки,
Рушники мої білі, квітчасті, –
Це зустрічені сонячні ранки,
Це безсоннії ночі зачасті.

Що б оце я весь день не робила:
В хаті поралась чи у господі,
Чи вареники з сиром ліпила,
Чи сапала бур'ян у городі.

Коли прала, було і не видко
В білій піні моїх вправних пальців,
В час роботи було так нерідко:
Я думками була біля п'яльців.

Скільки ж тої нудної роботи,
Що щоденно на плечі лягає!
Її стільки, що аж до нудоти –
Серце ж любої справи бажає.

Ось вже вечір –
й улюблена справа,
Я така незрівнянно щаслива!
Айстри, ружі й півонії – справа.
Вишиваю барвіночок – зліва.

Ще на білій тоненькій тканині
Розпускаються мальви й лілеї,
Незабудок тут кущики сині,
І дзвіночки рясні і веселі.

Ще якісь дивовижні жар-птиці
В маках, соняхах, ґронах калини.
І зозулька, що прагне напиться
Із струмка, що тече до долини.

Ось два голуби вгору знялися,
А під ними – і квіти, і зілля,
На яких дві каблучки сплелися –
Отже, буде у когось весілля.

А ось півень крило розпускає
Над куріпкою в щирій розмові.
Видно, щастя на вік обіцяє,
Й квітнуть квіти якісь розчудові.

Вже далеко за північ і очі
Так злипаються, зведено шию,
Люди бачать вже сни аж півночі,
Ляжу й я, лише нитку дошию.

Вже дошила, та як залишати
Квітку цю, що веселкою грає.
До листка треба зелень додати.
Зирк в вікно –
а за ним вже світає…

Зінаїда ВОРОТИНЦЕВА,
учителька української мови і літератури СШ міста Станиця Луганської області

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Відомому громадсько-культурному діячеві, Почесному членові «Просвіти», членові Правління і Ради ІФ МО ВУТ «Просвіта», депутатові обласної ради 1-го демократичного скликання, заслуженому працівникові культури України

Михайлові ГОЛОВАТОМУ

виповнюється 70 років.

Вихований у патріотичній родині з села Братишів Тлумацького району, депортованій до Сибіру за допомогу УПА, пан Михайло вчиться в Томському інституті радіоелектроніки, працює інженером в Омську, на Івано-Франківському «Промприладі». У 1989 році стає одним із засновників ТУМ «Просвіта», обласної організації НРУ. Свою громадянську позицію він реалізував, ставши на захист історії нашого міста, зокрема, давнього міського цвинтаря від руйнування комуністичною владою. Має понад двісті публікацій у пресі з історії старого Станиславова, автор ряду книг, лауреат обласних премій ім. І. Вагилевича та В. Полєка, постійний учасник чоловічого ансамблю «Черемош». Надалі творчо працює на ниві відкриття нашої історії.

З нагоди ювілею бажаємо і далі залишатися активним просвітянином, працювати для соціального і культурного розвою краю, утверджувати віру краян в українську перспективу. Енергії Вам, творчої наснаги і здобутків. Міцного здоров'я, многих благословенних літ. З роси і води!

З повагою голови ОО та МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ та Василь БОЙКО, просвітяни краю

ТВОРЧІСТЬ

«БЕРЕГИНЯ» – РОМАНОВІ КУПЧИНСЬКОМУ

Нещодавно Народний дім «Просвіта» зібрав шанувальників творчості борця за волю України, співця січового стрілецтва, автора роману-трилогії «Заметіль» і багатьох пісень, які стали близькими і нашим сучасникам – Романа Купчинського (1894–1976).

Хор Союзу українок «Берегиня» має в репертуарі не один десяток пісень і саме в цей день хористи під орудою молодого дириґента – маґістрантки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Ольги Терешкун сплітали пісенний вінок шани незабутньому поетові-пісняру, який 90 років тому започаткував товариство «Митуса». Приємно зазначити, що зал активно підхоплював пісні, які вже стали народними: «Човен хитається», «Зажурились галичанки», «Заквітчали дівчатонька», «Ви за свободу гинули», «Ой там при долині», «Рідна Просвіто». Вітали солісток хору Юстину Лялик, Раїсу Романюк-Андрущак і ансамбль «Берегиня». Ведуча концертної програми Марія Солодчук, яка щиро співпрацює з хором, натхненно читала вірші Романа Купчинського, оповідала про життєвий і творчий шлях поета, про хор і хористів. Адже в залі були шановані громадськістю дириґент минулих років Дарія Циганкова, концертмейстер Тетяна Ралько, доценти Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Оксана Маланюк, Володимир Кващук, перша голова Союзу українок Марія Турчин.

Союзянки, які в 1990 році об'єднались в організацію, щоб українським словом, звичаєм, піснею, надбаннями культури виховувати молодь і активізувати громадськість до розбудови України, за незалежність якої полягли сотні тисяч людей. Тими першими були 70 членкинь, 26 із них і зорганізувались у хор під орудою Марії Фединської-Сало та концертмейстера Ірини Строцької. За ці роки хористки активно виступали на всіх сценах області, пропаґували українську пісню у військових частинах і школах, здобули звання народного самодіяльного, жодне свято не обходилось без «Берегині».

І ось ці чарівні жіночки знову зібрались після кількох років перерви в діяльності хору, адже завдяки метрові хорового співу Оксані Маланюк, яка за свою педагогічну діяльність виховала сотні дириґентів, хор прийняла її учениця Ольга Терешкун з молодим концертмейстером Оксаною Микуляк, які за короткий час відновили програму, вивчили нові пісні, дали нове молоде дихання хору. І цей перший вихід до шанувальників можна назвати успішним, бо на очах людей бриніли сльози радості, уста вигукували «браво». Зал разом із хористами співав «Боже Великий, Творче Всесвіту», дарував квіти вдячності. Слова захоплення співом і шанування українця-патріота, поета, січового стрільця висловив внук Романа Купчинського Орест Івасик, який з дружиною Надією був на концерті. Приємними як для хористів, так і для молодих дириґента, концерт-мейстера і бандурист Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Олександри Курпіти й Ольги Довжинської став виступ дириґента, яка ще школяркою взялася дириґувати хором, – Оксани Маланюк. Вона зазначила, що хор набирає сили й систематично працюючи має всі перспективи стати до лав найкращих жіночих хорів міста.

У задумах – і концерт пам'яті Дмитра Циганкова, якому у 2013 році виповнилось би 90 (у репертуарі колективу є чимало пісень цього композитора, який жив і творив на Прикарпатті), і концерт до 130-річчя письменниці Ольги Дучимінської, авторки «Гімну Союзу українок Прикарпаття», ім'я якої носить міський осередок Союзу українок. Попереду й інші визначні віхи: 130-річчя заснування Наталею Кобринською Союзу українських жінок на Прикарпатті, 80-річчя І Всесвітнього жіночого конґресу, організатором якого була Ірина Гриневич – наша землячка (музей родини Гриневичів у місті – під опікою Союзу українок).

Хочеться побажати хору молодості, творчих злетів і високої активності в громадському житті, а шанувальники завжди з приємністю чекають на зустріч.

Любов ЗОРІНА

ЗАХОПЛЕННЯ

ЩОБИ СЛАВА НЕ ПРОПАЛА

У обласній універсальній науковій бібліотеці ім. І. Франка відбулася презентація виставки стародавніх вишивок з приватної колекції Марії Турчин.

Пані Марія Турчин-Тугай знана в Івано-Франківську громадсько-культурна діячка: почесний член «Просвіти», член Правління та Ради міського об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, Спілки християнського відродження, голова міської організації «Меморіал», популяризатор українських звичаїв та обрядів.

Народилася пані Марія в селянській родині в с. Олеша Тлумацького району. Батько був просвітянином і з часу створення УПА вступив у її ряди, загинув 1948 року. Маму, як багато українських родин, тодішня влада вивезла в Караґанду, пані Марія з молодшою сестрою виховувались між людьми в родині. Після закінчення середньої школи працювала на заводі машинобудування лаборантом, заочно вивчилась і була переведена на посаду інженера – начальника групи метрологічного забезпечення заводу (який з часом перейменований у ВАТ «Промприлад»), у 1988 р. за станом здоров'я вийшла на пенсію.

Вихована в українському національно-патріотичному дусі, дбає про продовження самобутніх традицій, брала участь у вишиванні Рушника Національної єдності між Сходом і Заходом України, який розпочала вишивати монахиня з Лаври. Вона долучилася до оформлення музею родини С. Бандери, музею в рідному селі Олеша. А вишиває пані Марія різними техніками, бісером і цьому навчає молодь. А ще збирає і колекціонує старовинні вишивані речі, які люб'язно презентувала читачам обласної книгозбірні.

Відкрила виставку директор ОУНБ ім. І. Франка Людмила Бабій. Підходячи до кожної вишитої речі, пані Марія охарактеризувала її. Тут були представлені вишиті жіночі блузи, чоловічі сорочки, скатертини, рушники, серветки, пояси (боярки), горботки, сардаки, кептарі. Та ще виготовлені з бісеру силянки і ґердани. Крім своїх робіт, представлені вишиті речі з колекції – з районів нашої і Закарпатської, Чернівецької, Київської, Полтавської областей.

Вітаючи мисткиню, голова ОО КУН і Всеукраїнського Братства ОУН–УПА Б. Борович вручив їй грамоту і ювілейну медаль до 70-річчя УПА. Дякували їй за жертовну працю заступники голови ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Петро Арсенич, відповідальний секретар МО ВУТ «Просвіта» Наталія Синиця, голова ОО «Меморіал» Степан Каспрук, який запропонував висунути кандидатуру пані Марії на присвоєння звання «заслужений працівник культури України». Вітав і натхненно колядував для пані Марії гурт «Аве Марія», керівником і дириґентом якого є Любов Литвинчук.

Діана ГОВЕРА, *просвітянка*

ВИСТАВКИ

Картини художника

ДО ЮВІЛЕЮ КОБЗАРЯ

У Картинній галереї Національного заповідника «Давній Галич» виставкою творів заслуженого художника України, лауреата Шевченківської премії Євгена Безніска відкрили новий сезон. Цим розпочали цикл заходів до відзначення 200-річчя Тараса Шевченка.

У галереї представлені близько півсотні пастельних робіт під загальною назвою «Та не однаково мені…» за мотивами творів Тараса Шевченка. Вони є ілюстраціями до відомих поезій «Вітре буйний, вітре буйний», «Катерина», «Перебендя», «Утоплена», «Гамалія», «Сова», «Сон», «Невольник», «Кавказ», «Неофіти», «Садок вишневий коло хати» та десятків інших. Це тільки незначна частина представленої Безніском власної Шевченкіани, оскільки у нього більше трьох сотень творів на цю тематику.

На відкритті виставки промовляли лауреат Шевченківської премії Євген Безніско, його дружина Олеся, генеральний директор – науковий керівник Національного заповідника «Давній Галич», голова РМО «Просвіта» Олександр Береговський і головний спеціаліст управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації Андрій Чемеринський.

У вітальному слові митець висловив щиру вдячність організаторам виставки й водночас наголосив на значимості для держави двох історичних дат, які відзначатимуться в цьому й наступному році: 1115 років з часу першої літописної згадки про Галич (2013) і 200-річчя Тараса Шевченка (2014).

За словами Безніска, всі українці виростають з Шевченком. Він теж є одним із таких українців, які з Кобзарем ідуть через все життя. Автор виставки багато подорожував Шевченковими місцями в Україні та Російській Федерації. Цікаво, що митець не погоджується з тим, що він ілюструє твори Шевченка. За його твердженням він «…старається створити візуальні образи творів Кобзаря, для того, щоб вони швидше сприймалися читачами. Мої твори є розповідями про твори Шевченка».

Генеральний директор Національного заповідника «Давній Галич» О. Береговський наголосив, що виставка є реальним заходом для вшанування Тараса Шевченка – заходом практичним, не «паперовим», було б цікаво у галереї читати «Кобзар» Шевченка і водночас дивитися зображення, створені до цього твору Безніском – саме в такому поєднанні це було б оригінально і пізнавально. Тому на перспективу варто організувати таке дійство для учнів шкіл та гімназій…

Приходьте до Картинної галереї Національного заповідника «Давній Галич» і спробуйте пізнати творчість Шевченка-поета крізь призму бачення Безніска-художника!

А. Ч.

Під час відкриття виставки

МОЛОДЕ-НЕЗЕЛЕНЕ

ДО МРІЇ – ОЗБРОЄНИЙ ЗНАННЯМИ

Сергій Панчій за роботою

Сергій Панчій змалку залюбки вчився, але йому завжди було замало знань, тож досить високий рівень в школі-ліцеї № 23, честь якої він не раз захищав на предметних олімпіадах, дозволив йому вчитися і в Малій академії наук України, де вів науково-дослідницьку роботу, захищав свої творчі роботи, брав участь у виставках, в яких демонстрував моделі. Про це свідчать численні нагороди й рекомендації. Та все-таки цього йому не вистачало, тож Сергій опановує можливості комп'ютера. А любов до архітектури, точних наук, його унікальне просторове бачення дозволяли творити віртуальні чудеса. Навчання і спорт, спортивно-бальні танці, наукові та художні книжки поглинали його час, а мрія кликала до висот.

Тож вступає до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, одержує диплом вчителя інформатики і вступає до Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича й водночас працює на посаді інженера-програміста. Одержавши диплом маґістра з прикладної математики, працює дизайнером комп'ютерної графіки і у 2010 році вступає до Інституту архітектури Національного університету «Львівська політехніка».

Архітектура для Сергія – це простір неймовірних можливостей. Хлопець з головою поринає в проекти, представляє свої розробки на наукових конференціях, одержує схвальні відгуки не тільки в Україні, але й Польщі, де зацікавлені в його інтелектуальному капіталі. Його проекти одержали практичне використання. На превеликий жаль, спроби влаштуватись у проектно-архітектурну організацію в Івано-Франківську не увінчались успіхом, але Сергій не падає духом, він опановує новинки, працює над вирішенням розвантаження проїжджої частини вул. Вовчинецької на роздоріжжі Сагайдачного–Деповська, де на сьогодні – неймовірні затори й часті аварійні ситуації. У вільні хвилини хлопець любить макетувати храми, споруди, а ще – досліджувати родинне дерево, яке по маминій лінії Смольських-Ружило дослідив досить глибоко, має намір видати книгу. Тож і журналістська робота знайома Сергію.

Хоче і мріє зробити щось значуще. Хоче побачити більше держав, міст і нарешті допомагати мамі, адже пані Оля вклала багато турботи, любові, щоб дати синові виховання, освіту, думаючи, що все це буде оцінене в нашій державі, яку хоче бачити сильною економічно, красивою, з високою культурою праці й глибоко духовною.

Отака в нас чудова молодь. Можливо, комусь хотілось би більше дізнатись про розробки Сергія, або поспілкуватись, то заходьте на сайт www.adw.org.ua або пишіть на e-mail: adwstudio@gmail.com.

Ганна КАЙДАН